

Nejdůležitější okamžiky naší národní historie

ROČNÍKOVÁ PRÁCE
ELIŠKA VEREŠOVÁ 2. ROČNÍK

Obsah	
1. Úvod	2
2. Formování českého státu ve středověku	3
2.1 Přemyslovci a počátky státnosti	3
2.2 Zlatá bula sicilská	4
2.3 Vrchol středověké moci za vlády Karla IV.	4
3. Náboženské a společenské změny	6
3.1 Husitství	6
3.2. Bitva na Bílé hoře a doba pobělohorská	7
3.3 Národní obrození	7
3.3.1 Záchrana českého jazyka a kultury	7
3.3.2 Vznik národních symbolů	8
4. 1. polovina 20. století	9
4.1 Rok 1918: Vznik samostatného Československa	9
4.2 Mnichovská dohoda a druhá světová válka	10
4.2.1 Ztráta pohraničí a pocit národní zrady	10
4.2.2 Život v Protektorátu: Heydrichiáda, strach a odboj	11
5. Komunismus v Československu	12
5.1 Poválečné Československo a nástup komunismu	12
5.1.1 Politické procesy 50. let a znárodňování	12
5.1.2 Život v socialismu	13
5.2 Pražské jaro a rok 1968	14
5.2.1 "Socialismus s lidskou tváří"	14
5.2.2 Srpnová invaze vojsk Varšavské smlouvy a normalizace	14
6. Návrat k demokracii a současnost	16
6.1 Sametová revoluce	16
6.2 Vznik samostatné České republiky	17
7. Závěr	18
8. Obrazová příloha	20
9. Seznam použitých zdrojů a literatury	27
Literatura:	27
Elektronické zdroje:	27
Zdroje obrázků:	35

1. Úvod

Historie našeho národa sahá velmi daleko do minulosti. V jejím průběhu se stalo mnoho zásadních událostí, které formovaly společnost a psaly dějiny. Všechny níže zmíněné události považuji za jedny z nejdůležitějších, protože jejich odkaz rezonoval společností velmi dlouho, či stále přetrvává do současnosti.

Celou práci jsem řadila chronologicky. Myslím, že je důležité znát i dávnou historii, abychom porozuměli i událostem, které se staly v nedávné době. Dějiny se totiž stále opakují a měli bychom vědět proč. Český národ toho zažil spoustu, proto jsme, dle mého názoru, takoví, jací jsme. Češi nezapomínají.

Větší část práce ale věnuji 20. století. Nejen proto, že je nám časově nejbližší, ale také z důvodu, že ho považuji za nejdůležitější pro český národ. Zažili jsme období euforie, zrady, ale i nových začátků. Století zahalené do českých osudových "osmiček". Právě na tomto období lze nejlépe demonstrovat, jak vnější geopolitické vlivy formovaly každodenní život našich předků.

2. Formování českého státu ve středověku

Středověk je v našich dějinách naprosto klíčové formativní období. Právě v této epoše se území dnešních Čech a Moravy proměnilo z rozdrobených kmenových svazů v sebevědomý, centralizovaný a mocný státní útvar. Tento proces nebyl jednoduchý; byl provázen mocenskými boji, diplomatickými krizemi, ale také obdobími mimořádného hospodářského a kulturního rozmachu. Geopolitická poloha ve středu Evropy a těsná vazba na Svatou říši římskou předurčily složitý vývoj, na jehož konci stálo České království jako jeden z nejvýznamnějších politických hráčů tehdejší Evropy.

2.1 Přemyslovci a počátky státnosti

Počátky českého státu jsou neodmyslitelně spjaty s dynastií Přemyslovců, jediným původním českým panovnickým rodem. Po pádu Velké Moravy na počátku 10. století se mocenské centrum přesunulo do středních Čech. Prvním historicky doloženým knížetem byl Bořivoj I., který přijal křest z rukou moravského arcibiskupa Metoděje, čímž český stát zařadil mezi civilizované křesťanské země a získal důležitou mezinárodní legitimitu.

Zásadní roli v ideologickém ukotvení státu sehrál kníže Václav (vládl ve 20. letech 10. století). Ačkoliv byl zavražděn svým bratrem Boleslavem I., stal se brzy po své smrti zemským patronem a symbolem české státnosti. Svatováclavský kult sloužil po staletí jako tmelící prvek národa.

Skutečným budovatelem silného státu se však stal až Václavův vrah, Boleslav I. Během své dlouhé vlády dokázal vojensky sjednotit velkou část Čech, zavedl pravidelný výběr daní a začal razit první české mince – stříbrné denáry. Za vlády jeho syna Boleslava II. bylo navíc v roce 973 založeno pražské biskupství, čímž se české země vymanily z církevní závislosti na Řeznu.

Konec 10. a počátek 11. století přinesl hlubokou krizi spojenou s bratrovražednými boji uvnitř dynastie (Boleslav III., Jaromír, Oldřich), což vedlo až k dočasnému obsazení Prahy polským Boleslavem Chrabrým. Stát zachránil a stabilizoval až kníže Oldřich, a především jeho syn Břetislav I., který byl označován za "českého Achilla". Břetislav také vydal první známý zákoník (Břetislavova dekreta) a stanovil nástupnický řád zvaný stařešinský zákon (seniorát), který měl zamezit dalším sporům o trůn – ačkoliv v praxi příliš nefungoval. Vratislav II. a Vladislav II. později získali za své vojenské služby císaři královské tituly, ty však byly pouze osobní, nikoliv dědičné.

2.2 Zlatá bula sicilská

Na přelomu 12. a 13. století došlo k obratu v mocenském postavení českého státu. Kníže Přemysl Otakar I. dokázal mistrnou diplomacií využít chaosu a bojů o trůn ve Svaté říši římské mezi rody Štaufů a Welfů a vybojoval pro české země bezprecedentní privilegium.

Tento diplomatický triumf byl stvrzen 26. září 1212, kdy budoucí císař Fridrich II. Štaufský vydal v Basileji dokument zvaný Zlatá bula sicilská (název je odvozen od pečeti krále obojí Sicílie, kterou byl dokument zpečetěn). Originály jsou uloženy v Národním archivu v Praze (viz příloha, obr. 1)

Tento dokument měl pro české dějiny naprosto zásadní význam. Zaručoval: Dědičný královský titul pro české panovníky (Čechy se tak staly definitivně královstvím), nedělitelnost a vnitřní nezávislost českého státu (císař uděloval Čechy v léno pouze tomu, koho si Češi sami zvolili), omezení povinností českého krále vůči říši na naprosté minimum (účast jen na sněmech konaných v blízkosti českých hranic a poskytnutí 300 jezdců pro císařovu korunovační cestu do Říma, což šlo navíc vyplatit penězi). Zaručoval také právo českého krále investovat (jmenovat) pražské a olomoucké biskupy.

Zlatá bula sicilská zahájila éru vrcholných Přemyslovců. Následující panovníci jako Václav I., Přemysl Otakar II. (král "železný a zlatý") či Václav II. využili vnitřní stability a obrovského bohatství z nově objevených ložisek stříbra (zejména v Kutné Hoře) k expanzivní politice a z českého státu učinili středoevropskou velmoc.

2.3 Vrchol středověké moci za vlády Karla IV.

Po vymření Přemyslovců po meči v roce 1306 a neklidném období nastoupila na český trůn dynastie Lucemburků. Zatímco Jan Lucemburský spíše posiloval mezinárodní prestiž státu svými vojenskými taženými po Evropě, jeho syn Karel IV. (vládl 1346–1378) dovedl české země na absolutní politický, hospodářský i kulturní vrchol. Karel IV. byl prvním českým králem, který se stal zároveň císařem Svaté říše římské. Prahu si zvolil za své sídelní město a přeměnil ji v reprezentativní centrum celé říše. Jeho vládní koncepce spočívala v pevném propojení českého státu (který definoval jako Země Koruny české) s císařskou mocí. Země Koruny české zahrnovaly nejen Čechy a Moravu, ale také Slezsko, Lužici a dočasně i Braniborsko.

Karlova budovatelská a zakladatelská činnost byla bezprecedentní. Z jeho popudu bylo v roce 1344 pražské biskupství povýšeno na arcibiskupství, čímž se české země konečně staly církevně nezávislými. V roce 1348 založil v Praze univerzitu (první ve střední Evropě), založil Nové Město pražské, nechal budovat katedrálu sv. Víta, kamenný most přes Vltavu a hrad Karlštejn, který sloužil jako klenotnice pro říšské a české korunovační klenoty. (Stavby viz příloha, obr. 2, 3, 4)

Klíčovým státoprávním dokumentem Karlovy éry byla Zlatá bula Karla IV. z roku 1356. Tento říšský zákoník upravoval volbu římského krále a zaručoval českému králi výsadní postavení – stal se prvním a nejvýznamnějším ze sedmi kurfiřtů (volitelů císaře). Za vlády Karla IV., často označovaného jako "Otec vlasti", prožívaly české země období míru a prosperity; doba jeho panování je dodnes vnímána jako zlatý věk našich dějin, kdy České království patřilo k nejvyspělejším, nejmocnějším i nejvzdělanějším státům tehdejší Evropy.

3. Náboženské a společenské změny

Přechod od středověku k novověku a následující staletí představovala pro české země dobu velkých náboženských a společenských otřesů. V době vrcholného středověku byla relativní náboženská jednota, ale od začátku 15. století se České království stalo místem prvních velkých reformačních snah v Evropě. Tento bouřlivý vývoj, který vedl od husitské revoluce přes stavovské povstání a centralizační snahy Habsburků až po proces rekatolizace, zásadně formoval podobu tehdejší společnosti. Na tyto události a ztrátu politické elity pak v 18. a 19. století reagoval proces národního obrození, který nově definoval moderní český národ.

3.1 Husitství

Husitská doba je poměrně zvláštní a hodně probíraná část našich dějin. Příčiny tohoto vývoje můžeme hledat už na konci 14. století, kdy se celá tehdejší společnost i katolická církev potýkaly s vážnou krizí. Církvi v té době vládli současně i dva nebo tři papežové a běžným lidem čím dál více vadilo, jak instituce hromadí majetek a vybírá peníze za odpustky. Hlavním hlasem této nespokojenosti se stal mistr Jan Hus. Své kritické myšlenky šířil během kázání v pražské Betlémské kapli a požadoval, aby se církev vrátila k chudobě a původnímu učení podle Bible. Místo snahy o nápravu ale přišel tvrdý zásah. Církevní koncil v Kostnici Husa prohlásil za kacíře a 6. července 1415 byl upálen.

Tato událost měla ale úplně opačný efekt, než církev zamýšlela; v českých zemích to vyvolalo obrovskou vlnu hněvu, která v roce 1419 přerostla po první pražské defenestraci do otevřeného ozbrojeného konfliktu. Stoupenci Husova učení si stanovili společný program, takzvané čtyři pražské artikuly, kde požadovali například svobodné kázání nebo přijímání podobojí pro všechny věřící; ačkoliv proti nim zbytek Evropy pořádal křížové výpravy, husitská vojska je dokázala pod velením Jana Žižky a později Prokopa Holého poměrně úspěšně odrážet. Samotné hnutí ale postupem času doplatilo na vnitřní neshody mezi radikálním křídlem a umírněnějšími proudy; tyto spory vyústily až do bratrovražděné bitvy u Lipan v roce 1434. Celé toto bouřlivé období pak formálně uzavřela takzvaná basilejská kompaktáta, která v Čechách vůbec poprvé legálně povolila existenci dvojího náboženství.

3.2. Bitva na Bílé hoře a doba pobělohorská

Na počátku 17. století se situace v českých zemích vyhrotila. Protestantské české stavy (šlechta a měšťané) se dostaly do otevřeného konfliktu s katolickými Habsburky, kteří vládli v českých zemích. Vadilo jim, že panovník nedodrží zaručenou náboženskou svobodu. V květnu 1618 došlo k incidentu, kdy byli z oken Pražského hradu vyhozeni královští místodržící. Tímto aktem začalo české stavovské povstání a s ním i celá třicetiletá válka. Stavové zvolili nového krále Fridricha Falckého, ale jeho vláda byla krátká a neúspěšná.

Rozhodující bitva se odehrála 8. listopadu 1620 na Bílé hoře. Bitva trvala pouhé dvě hodiny a pro vojsko českých stavů skončila naprostou katastrofou. Po vítězství Habsburkové krutě pomstili porážku. Aby všem ukázali, kdo je tady pánem, nechali v červnu 1621 na Staroměstském náměstí v Praze veřejně popraviti 27 hlavních představitelů povstání (viz příloha, obr. 5).

Následující léta se nazývají „doba temna“. Habsburkové vydali nový zemský zákon (Obnovené zřízení zemské), kterým Čechům vzali většinu politických práv a nařídili jedině povolené náboženství – katolictví. Kdo nechtěl přestoupit na jinou víru, musel zemi opustit. Tak jsme přišli o mnoho vzdělaných a schopných lidí – do exilu odešel například Jan Amos Komenský. Dnešní historici však už na tuto dobu nekoukají jen černobíle: byla to těžká doba plná cenzury, ale zároveň k nám přišlo baroko a začaly se stavět nádherné kostely a památky, které dnes obdivují turisté ze všech koutů světa.

3.3 Národní obrození

V 18. a 19. století si česká inteligence začala všimati, že se blíží velký problém. Habsburkové se totiž snažili sjednotit svou obrovskou říši a zaváděli všude němčinu, aby usnadnili byrokracii. Na to u nás reagovalo hnutí, které dnes nazýváme národním obrozením. Jeho hlavním cílem bylo zachránit češtinu, připomenout lidem, že jsme samostatný národ s vlastní historií a postupně si vydobýt i nějaká politická práva.

3.3.1 Záchrana českého jazyka a kultury

V době po Bílé hoře se češtinou mluvilo už v podstatě jen na vesnicích. Všude na úřadech, univerzitách nebo i v salónech se používala němčina. První buditelé se proto logicky museli soustředit na to, aby náš jazyk vůbec přežil a dal se použít i pro složitější texty. Velký kus

práce tu udělal třeba Josef Dobrovský, který dal dohromady srozumitelná pravidla české gramatiky. Josef Jungmann zase sepsal obrovský česko-německý slovník. Aby ukázal, že čeština zvládne všechno, vymyslel nebo si z jiných slovanských jazyků půjčil spoustu úplně nových slov pro vědu a kulturu (část obrozenců viz příloha, obr. 6)

Hodně tehdy pomáhalo divadlo. Většina obyčejných lidí nečetla tlusté knihy, ale na české hry chodili rádi, takže se skrze ně dalo dobře působit na vlastenectví. Z těch nejznámějších divadelníků můžeme zmínit Josefa Kajetána Tyla. Lidem tehdy taky trochu chybělo sebevědomí, což se snažil napravit historik František Palacký. Napsal podrobné dějiny našeho národa a snažil se v nich ukázat, že máme být na co hrdí. Třeba zrovna husitství vyzdvihoval jako dobu, kdy jsme se my Češi dokázali spojit a postavit se v podstatě celé Evropě.

3.3.2 Vznik národních symbolů

Když se lidé začali opět cítit jako jeden národ, potřebovali k tomu i nějaké symboly, kolem kterých by se spojili. Logicky se sáhlo po starých historických znacích, takže se všude začal znovu objevovat stříbrný dvouocasý lev na červeném pozadí z dob starých králů (viz příloha, obr. 7). Jako zemské barvy se celkem přirozeně ustálily červená a bílá. Důležitou roli ale začaly hrát i věci, které původně vznikly třeba jen jako součást kultury. Asi nejznámějším příkladem je skladba Kde domov můj. Poprvé zazněla v roce 1834 v jedné divadelní hře od J. K. Tyla, ke které složil hudbu František Škroup. Lidem se tak strašně zalíbila, že si ji začali zpívat úplně všude a brzy se z ní stala taková neoficiální hymna. V druhé polovině 19 století pak národní cítění hodně posílil i vznik Sokola. Bylo to sice sportovní sdružení, ale ve skutečnosti mělo obrovský přesah; Sokolové měli svoje vlastní kroje (viz příloha, obr. 8), dělali hromadná cvičení a pomáhali lidem uvědomit si, že patří k sobě.

4. 1. polovina 20. století

20. století bylo pro náš národ velmi rychlé, plné zvrátů a extrémů. V této době se naplno projevíly naše osudové „osmičky“, o kterých jsem psala v úvodu práce. Během několika desítek let jsme prožili obrovskou euforii z nově nabyté svobody a vlastního státu, zažili neuvěřitelný hospodářský rozmach první republiky, ale hned vzápětí i pocit naprostého zklamání, zrady a hrůzy pod nadvládou nacistů. Na událostech tohoto století je krásně vidět, jak moc jsme jako stát ve střední Evropě závislí na tom, co se právě děje ve světě a jak si velké mocnosti rozdělují sféry vlivu.

4.1 Rok 1918: Vznik samostatného Československa

Když v roce 1914 vypukla první světová válka, nikdo si nemyslel, že by na jejím konci mohl vzniknout nějaký náš samostatný stát. Většina českých politiků si tehdy představovala, že si vyjednáme více práv v rámci Rakouska-Uherska. Běžným lidem se za císaře nechtělo bojovat. Válka se táhla, doma byl obrovský hlad, bída a zklamání z monarchie rostlo každým dnem. Tomáš Garrigue Masaryk viděl situaci úplně jinak. Brzy pochopil, že Rakousko-Uhersko se nedá reformovat ani zachránit a odjel do exilu. Tam s Edvardem Benešem a slovenským astronomem Milanem Rastislavem Štefánikem (tito tři viz příloha, obr. 9) rozjeli velkou diplomatickou akci. Jejich cílem bylo přesvědčit státy Dohody (hlavně Francii, Velkou Británii a USA), že po válce bude nejlepší monarchii rozbít a vytvořit nové národní státy. Masarykovi v tom moc pomohly československé legie. Byli to naši vojáci, kteří v zahraničí dezertovali z rakouské armády a začali bojovat proti ní. V Rusku, Francii i Itálii si vybudovali skvělou pověst, což byl pro Masaryka ten hlavní trumf u jednacího stolu – mohl ukázat, že i když ještě nemáme stát, už máme vlastní funkční armádu, která pro něj krvácí. Doma v Čechách mezitím fungoval tajný odboj (takzvaná Maffie), který politikům venku posílal důležité informace.

Všechno to klaplo na podzim 1918. Konec války byl na spadnutí a když 28. října dorazila do Prahy zpráva o tom, že Rakousko-Uhersko přistupuje na mírové podmínky, lidé si to vyložili jako konec monarchie. Vyrazili do ulic spontánně strhávali rakouské orlice a slavili. Politici v čele s Aloisem Rašínem a Antonínem Švehlou toho bleskově využili a vydali zákon o vzniku samostatného státu. Krátce na to se k nám přidali i Slováci a Masaryk se stal naším prvním prezidentem. Z poddaných jsme se tak přes noc stali občany demokratické republiky. Ta se navíc v následujících letech vypracovala mezi nejvyspělejší státy Evropy, dařilo se průmyslu

stačí vzpomenout na Baťu nebo Škodovy závody, byla to taková oáza demokracie ve střední Evropě i když jsme měli docela velké problémy s národnostními menšinami, hlavně s tou německou.

4.2 Mnichovská dohoda a druhá světová válka

Nadšení z krásné, demokratické a prosperující první republiky nám bohužel nevydrželo ani celých dvacet let. Ve třicátých letech udeřila celosvětová hospodářská krize, která u nás naprosto drtivě dopadla hlavně na průmyslové pohraničí. A protože tam žili z drtivé většiny čeští Němci (tzv. Sudetští Němci), začala nespokojenost rychle získávat národnostní nádech. V sousedním Německu se v téže době dostal k moci Adolf Hitler, který této situace naprosto mistrně využil. Přes Konrada Henleina a jeho stranu začal naši republiku zevnitř systematicky rozvracet. Do světa pak křičel, že Češi tamní Němce terorizují a ubližují jim, a že Německo musí své lidi zachránit.

4.2.1 Ztráta pohraničí a pocit národní zrady

Naše tehdejší vláda, v čele s prezidentem Edvardem Benešem, moc dobře věděla, co se chystá. Stát se proto na hrozbu války začal masivně připravovat. Po vzoru francouzské Maginotovy linie jsme v pohraničí začali budovat ohromný systém železobetonových pevností a malých bunkrů (takzvaných řopíků). Armáda se modernizovala, zbrojovky jely na plné obrátky a celá společnost se obdivuhodně semkla. Když pak v září 1938 vláda vyhlásila všeobecnou mobilizaci, muži s obrovským odhodláním a často i se zpěvem okamžitě rukovali na hranice. Byli jsme připraveni svou vlast bránit za každou cenu.

Jenže o našem osudu se rozhodlo úplně jinde. Naši hlavní spojenci, tedy Francie a Velká Británie, měli ještě v živé paměti hrůzy první světové války. Krev v zákopech už vidět nechtěli, a tak razili politiku ústupků (appeasementu). Věřili, že když Hitlerovi dají co chce, on se uklidní a mír bude zachován. Všechno to vyvrcholilo 29. až 30. září 1938 v německém Mnichově. Zástupci Británie, Francie, Itálie a Německa tam podepsali dohodu, že Československo musí své pohraničí do pár dnů Hitlerovi prostě odevzdat. Naši zástupci nesměli k jednacímu stolu, seděli jen vedle v hotelu a čekali na rozsudek. Právě proto se tehdejší událost dodnes říká „o nás bez nás“ (viz příloha, obr. 10).

Prezident Beneš a vláda stáli před šílenou volbou. Kdybychom se bránili, Západ by od nás dal ruce pryč, označili by nás za strůjce nové války a sami bychom se proti přesile neubránili. Nakonec tedy nátlaku ustoupili. Pro národ to byl naprostý šok a neskutečné trauma. Lidé plakali vztekem. Ztratili jsme třetinu území, téměř veškerý průmysl, narušily se železnice, a hlavně jsme Němcům museli odevzdat všechny ty pracně vybudované hraniční pevnosti. Dodnes se tahle událost vnímá jako ta nejbolestivější národní zrada a to, jak se k nám naši západní přátelé zachovali, silně ovlivnilo to, že jsme se po válce tak snadno vrhli do náruče Sovětského svazu.

4.2.2 Život v Protektorátu: Heydrichiáda, strach a odboj

Stát v okleštěné podobě přežil jen do března 1939, kdy Hitler porušil své sliby, obsadil zbytek republiky a vyhlásil Protektorát Čechy a Morava (Slovensko se těsně předtím odtrhlo a vytvořilo vlastní stát podřízený Německu). Začala doba okupace. Lidé museli žít v neustálém strachu z gestapa. Jídlo a oblečení bylo na přiděl a veškerá ekonomika musela naplno pracovat pro německou říši. Absolutně nejhůře, jak už tomu bylo ve zbytku Evropy, dopadla židovská menšina, která byla postupně zbavena všech práv a systematicky deportována do koncentračních a většina z nich nepřežila. V roce 1942 se situace zhoršila po konferenci ve Wannsee, kde vzniklo tzv. Konečné řešení židovské otázky a začali vznikat vyhlazovací tábory.

Kvůli stále stoupajícímu počtu odbojových skupin poslali Němci na podzim 1941 do Prahy Reinharda Heydricha, jednoho z nejvýše postavených nacistů, aby zde zastával funkci říšského protektora. O něm se uvádí, že po příjezdu do Prahy si na Pražském hradě nasadil Svatováclavskou korunu na hlavu. K ní se pojí pověst, že kdo si korunu na hlavu neprávem nasadí, do roka a do dne zemře. Což se potvrdilo. Exilová vláda v Londýně totiž do Čech poslala několik parašutistických skupin. Té nejznámější, skupině Anthropoid, se podařilo provést úspěšný atentát (viz příloha, obr. 11) na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha. Ten na následky zranění zemřel o 8 dní později.

Následky ale byly strašlivé. Období po atentátu, známé jako heydrichiáda, přineslo tisíce poprav, deportací do koncentračních a vyhlazovacích táborů, a vyhlazení obcí Lidice a Ležáky. Přesto se myšlenka odporu nikdy úplně nezlomila. Spousta Čechů dál riskovala životy v domácím odboji (tiskli letáky, pomáhali parašutistům nebo zpravodajcům).

Nezapomenutelnou stopu zanechali i naši letci britském královském letectvu RAF, kteří se aktivně zapojili do bitev proti Němcům. Dodnes tito letci nemají v ČR památník.

5. Komunismus v Československu

Když v květnu 1945 skončila druhá světová válka, lidé v Československu prožívali obrovskou úlevu. Všichni doufali, že se země vrátí k prvorepublikové demokracii a už bude jenom dobře. Realita však byla zcela jiná. To, jakým směrem se budeme ubírat, totiž určily velké mocnosti dávno předtím, než padly poslední výstřely. Většinu našeho území (včetně Prahy) osvobodila sovětská Rudá armáda, zatímco Američané museli kvůli politickým dohodám zastavit u Plzně. Tento fakt náš další osud zpečetil na dlouhých čtyřicet let.

5.1 Poválečné Československo a nástup komunismu

Bezprostředně po válce už naše země nebyla taková jako dřív. Z pohraničí byly odsunuty zhruba tři miliony Němců, takže obrovská část území zůstala najednou poloprázdná. Lidé si navíc stále velmi dobře pamatovali, jak nás západní spojenci (Francie a Británie) zradili v Mnichově. Zato k Sovětskému svazu, který nás osvobodil, vzhlížela velká část národa jako k novému, silnému ochránci.

Komunistická strana Československa (KSČ) tuhle náladu ve společnosti dokázala naprosto dokonale využít. Už v prvních poválečných volbách v roce 1946 komunisté drtivě zvítězili. Naslibovali lidem sociální jistoty a chytře si rozebrali ta nejdůležitější ministerstva – hlavně ministerstvo vnitra, aby měli pod palcem policii, a ministerstvo zemědělství, přes které rozdělovali lidem půdu po odsunutých Němcích. Všechno to vyvrcholilo v únoru 1948 (komunisté to pak dlouhá léta slavili jako „Vítězný únor“). Když se demokratičtí ministři pokusili vládní krizí zastavit narůstající vliv KSČ a podali demisi, komunisté okamžitě zareagovali. Zmobilizovali dělníky, vyzbrojili takzvané Lidové milice a vyhrožovali generální stávkou. Tehdejší prezident Edvard Beneš byl už starý, těžce nemocný a bál se, že by mohla vypuknout občanská válka. Nátlaku proto ustoupil a vládu předal do rukou Klementa Gottwalda. Komunisté tak v podstatě legální cestou převzali absolutní moc.

5.1.1 Politické procesy 50. let a znárodňování

Ihned po převratu začala KSČ budovat tvrdou totalitu přesně podle sovětského vzoru. Jedním z prvních kroků bylo to, že stát zabavil lidem veškerý majetek. Už nešlo jen o obrovské továrny a banky, jako tomu bylo hned po válce. Komunisté sebrali i ty nejobyčejnější živnosti. Lidé ze dne na den přišli o rodinná pekařství, obchůdky, kadeřnictví i malé dílny, které jejich

rodiny budovaly celé generace. Zvláště tvrdě to odnesl venkov. Stát začal zakládat Jednotná zemědělská družstva (JZD) a nutil rolníky, aby do nich odevzdali svá pole a dobytek. Kdo se bránil, toho označili za takzvaného kulaka (vesnického boháče), sebrali mu všechno a často ho i s rodinou násilně vystěhovali na druhý konec republiky.

Aby komunisté zlomili jakýkoliv odpor a udrželi obyvatelstvo ve strachu, rozpoutali v 50. letech skutečný teror, na který dohlíželi poradci vyslaní přímo ze Sovětského svazu. Začaly oběti, veřejně vysílané vykonstruované procesy. Tajná policie (StB) nutila lidi brutálním mučením, aby se přiznali k vymyšleným zločinům – většinou k velezradě nebo špionáži pro Západ. Asi nejznámější a nejsmutnější obětí těchto procesů se stala doktorka Milada Horáková (viz příloha, obr. 12), kterou komunisté nechali popravit navzdory tomu, že za její milost prosily takové osobnosti jako Albert Einstein. Na popravišti skončil i hrdina z války, generál Heliodor Píka, a dokonce i samotní komunističtí představitelé (třeba Rudolf Slánský), když se jich strana potřebovala zbavit. Desítky tisíc slušných lidí (kněží, skauti, bývalí letci RAF nebo sedláci) skončily v pracovních táborech nebo musely dít v nelidských podmínkách v uranových dolech na Jáchymovsku.

5.1.2 Život v socialismu

Když na přelomu 50. a 60. let ty nejhorší politické vraždy a procesy ustaly, společnost se sice mírně uklidnila, ale život byl i tak hodně omezující. Všechno řídil stát pomocí takzvaných pětiletok – plánů, které určovaly, co a kolik se toho v továrnách vyrobí. Jenže úředníci od stolu nedokázali odhadnout, co lidé reálně potřebují, takže v obchodech neustále něco chybělo. Nekonečné fronty se stály na úplně běžné věci – někdy chyběl toaletní papír, jindy vložky, pračky nebo kvalitní maso. Pokud chtěl někdo třeba obyčejné banány nebo mandarinky, musel si je vystát v předvánoční frontě, protože jindy zkrátka nebyly. Dostat se k novému autu (třeba ke Škodě Favorit) znamenalo zapsat se do pořadníku a čekat klidně i pět let.

Západní zboží, jako byly džíny nebo dobrá kosmetika, se dalo koupit jen ve speciálních prodejnách zvaných Tuzex (viz příloha, obr. 13). Tam se ale neplatilo normálními korunami, nýbrž poukázkami (bony), které lidé pokoutně kupovali od takzvaných veksláků na ulici. Republika byla obehnaná ostnatým drátem, kterému se říkalo železná opona. Kdo se pokusil utéct na Západ, riskoval, že ho pohraniční stráž zastřelí. Vyjet na dovolenou k moři šlo prakticky jen do „spřátelených“ socialistických zemí (třeba do Bulharska, Jugoslávie nebo východního Německa). Cenzura byla všudypřítomná a lidé se rychle naučili žít dvojí život. Doma v obýváku nadávali na režim a tajně poslouchali rádio Svobodná Evropa, ale když šli ráno do práce nebo na prvomájový průvod, raději mávali vlajkami a usmívali se, aby neměli problémy. Moje maminka mi vyprávěla, že jí vždycky babička říkala: „Doma si říkej, co chceš, ale venku drž hubu,“ což dosti vystihovalo tehdejší dobu.

5.2 Pražské jaro a rok 1968

Šedesátá léta ale přinesla po temných padesátých letech obrovský závan naděje. Ekonomika stagnovala, společnost se začínala měnit, a dokonce i někteří rozumnější představitelé komunistické strany viděli, že to takhle dál nejde. V lednu 1968 se do čela strany dostal usměvavý Slovák Alexander Dubček, a tím odstartovalo období, pro které se vžil název „pražské jaro“.

5.2.1 "Socialismus s lidskou tváří"

Dubček a jeho spojenci nechtěli komunistický režim úplně zničit, ale chtěli ho reformovat – dát mu lidštější podobu. Oficiálně se tomu začalo říkat „socialismus s lidskou tváří“. A změny nabraly neuvěřitelnou rychlost. Tou nejdůležitější bylo absolutní zrušení cenzury tisku. Pro lidi to byl šok v tom nejlepší smyslu slova. V televizi i novinách se najednou začalo otevřeně mluvit o přešlapech vlády, lidé mohli kritizovat, co se jim nelíbilo, zakládaly se nové kluby a organizace.

Značně se uvolnily i hranice a mnozí Čechoslováci se vůbec poprvé podívali do západních států. Obrovským způsobem ožila kultura – bylo to zlaté období českého filmu, kdy naši režiséři sbírali ceny po celém světě, vycházely dříve zakázané knihy a divadla praskala ve švech. Všude panovala fantastická, až euforická nálada. Lidé po dlouhých letech znovu uvěřili, že se mohou podílet na chodu státu a že Československo může jít svou vlastní, trochu svobodnější cestou.

5.2.2 Srpnová invaze vojsk Varšavské smlouvy a normalizace

Jenže tahle československá radost byla trnem v oku Sovětskému svazu. Moskva, v jejímž čele v té době stál Leonid Brežněv, dostala strach. Báli se, že svoboda slova u nás je jen začátek, že Československo se úplně vytrhne z jejich sféry vlivu, uteče na Západ a strhne s sebou i další země. Několikrát Dubčeka varovali a snažili se ho zastrašit, ale když viděli, že reformy nezastaví, sáhli k tomu nejbrutálnějšímu řešení.

V noci z 20. na 21. srpna 1968 zaútočili (viz příloha, obr. 14). Hranice překročila obrovská armáda složená z vojsk pěti států Varšavské smlouvy (převážně šlo ale o Sověty) o síle zhruba půl milionu vojáků a tisíců tanků. Lidé se ráno probudili za hluku přelétávajících letadel a vůbec nechápali, co se děje. Nejdřív si mysleli, že jde o omyl. Běžní občané vycházeli do ulic, stavěli barikády a snažili se vojákům vysvětlovat, že tady u nás žádná kontrarevoluce není.

Dokonce obraceli nebo zamazávali směrové cedule na silnicích, aby okupanty zmátli. Nic z toho ale nepomohlo. Alexandr Dubček a další politici byli zatčeni a uneseni do Moskvy, kde byli pod obrovským psychickým tlakem donuceni kapitulovat a invazi dodatečně posvětit. Nepodepsal jediný muž.

Naděje pražského jara tak byly definitivně rozježděny pásy sovětských tanků. Národ se ocitl v hluboké depresi. Proti tomu, jak se společnost rychle začala smiřovat s osudem, se pokusil šokujícím způsobem zaprotestovat mladý student Jan Palach (viz příloha, obr. 15), který se v lednu 1969 na Václavském náměstí polil benzínem a upálil. Ani tato oběť ale vývoj nezvrátila. Při mistrovství světa v hokeji 1969 byl jediný úkol: porazit Sověty. A to se podařilo. Lidé vyšli do ulic s hesly (viz příloha, obr. 16) jako „Vy nám tanky, my vám branky“ nebo „Nevadí, že není zlato, ty dva pátky stály za to.“ I samotní hokejisté protestovali – nepodali ruce nebo si zalepili hvězdu nad českým lvem se slovy: "Když jsem chodil do školy, tak tam lev měl vždycky korunku, tak nevím, proč tam teď mám mít hvězdu.“ Byl to jen ale malý výkřik do tmy.

Následovalo období takzvané "normalizace", jejíž tváří se stal Gustáv Husák. Režim začal provádět tvrdé čistky. Kdo veřejně nesouhlasil se vstupem sovětských vojsk, byl okamžitě vyhozen z práce. Špičkoví vědci, lékaři a učitelé tak najednou pracovali jako umývači oken, noční hlídači nebo topiči v kotelnách. Lidé naprosto rezignovali na jakýkoliv veřejný život a stáhli se na své chaty a chalupy. Jediným výraznějším hlasem odporu zůstala Charta 77, v níž osobnosti v čele s dramatikem Václavem Havlem poukazovaly na porušování lidských práv, za což je režim neustále pronásledoval a zavíral do vězení.

6. Návrat k demokracii a současnost

Tato kapitola uzavírá pohled na naše moderní dějiny a zaměřuje se na dobu, kterou si naši rodiče a prarodiče pamatují velmi živě. Přejít od totalitního režimu zpět k demokracii nebyl náhodný výbuch emocí, ale výsledek dlouhodobého pnutí ve společnosti, které se nakonec uvolnilo během několika hektických týdnů roku 1989.

6.1 Sametová revoluce

Už během 80. let bylo cítit, že se „ledy hýbou“. V Sovětském svazu začal Michail Gorbačov s reformami (přestavbou), což dodalo odvahu i lidem u nás. Přestože komunistické vedení v Československu se změnám bránilo, nespokojenost narůstala. Rok 1989 začal takzvaným Palachovým týdnem v lednu, kdy policie brutálně rozháněla vzpomínkové demonstrace, což lidi místo zastrašení spíše naštvávalo.

Ten hlavní zlom přišel 17. listopadu 1989 (viz příloha, obr. 17). Původně šlo o povolené studentské shromáždění k uctění památky Jana Opletala, které začalo na Albertově. Průvod se ale začal rozrůstat a zamířil do centra. Na Národní třídě studenty zablokovaly policejní kordony. Přestože studenti zpívali hymnu, podávali policistům květiny a provolávali, že mají „holé ruce“, přišel brutální rozkaz k zásahu. Policisté v úzkém průchodu studenty surově bili obušky, což vyvolalo obrovský šok v celé zemi.

Reakce byla blesková. Už druhý den vyhlásila divadla a vysoké školy stávkou. Vzniklo Občanské fórum (OF) v čele s Václavem Havlem, které se stalo mluvčím protestující veřejnosti. Atmosféra v Praze i dalších městech byla neuvěřitelná – statisíce lidí na Václavském náměstí a později na Letné cinkaly klíči a volaly po svobodných volbách. Komunisté brzy pochopili, že situaci neustojí. Po generální stávce 27. listopadu se režim v podstatě zhroutil. V prosinci byla jmenována „vláda národního porozumění“ a 29. prosince se Václav Havel stal prezidentem (viz příloha, obr. 18). Protože vše proběhlo bez výstřelů a krveprolití, začalo se událostem říkat sametová revoluce.

6.2 Vznik samostatné České republiky

Po revoluční euforii přišly všednější starosti. Země se musela naučit žít v demokracii a začít s ekonomickými reformami. Velmi rychle se ale ukázalo, že Češi a Slováci mají trochu jiné představy o tom, jak by měl společný stát fungovat. Už v roce 1990 vypukla takzvaná „pomlčková válka“ o název státu, která ukázala, že napětí mezi Prahou a Bratislavou je větší, než se zdálo.

Rozhodující byly volby v červnu 1992. V Česku zvítězila ODS vedená Václavem Klausem, zatímco na Slovensku HZDS Vladimíra Mečiara. Tito dva politici měli úplně odlišné pohledy na budoucnost – zatímco Klaus chtěl rychlou ekonomickou reformu a těsnou federaci, Mečiar požadoval pro Slovensko větší samostatnost, nebo dokonce volnou konfederaci. Následovala série jednání, z nichž nejslavnější proběhlo v brněnské vile Tugendhat. Politici se nakonec shodli, že udržet společný stát za těchto podmínek není možné, a domluvili se na jeho rozdělení. Zajímavé je, že tehdejší průzkumy veřejného mínění ukazovaly, že většina obyvatel si rozpad Československa nepřála, ale politici se rozhodli neriskovat referendum, které by mohlo vést k chaosu nebo konfliktům.

Samotné rozdělení proběhlo k 1. lednu 1993. Byl to ve světě unikátní proces – obrovská říše (federace) se rozdělila naprosto mírově a kultivovaně. Vznikla samostatná Česká republika, která následně navázala na tradice své státnosti a v dalších letech se plně integrovala do západních struktur, jako je NATO (1999) a Evropská unie (2004).

7. Závěr

Když se teď na konci této ročníkové práce ohlédnu, uvědomuji si, jak bohatou historii máme. Určitě jsem neobsáhla veškeré důležité kapitoly našich dějin, protože jich je opravdu nespočet. Často jsem si ale během psaní říkala, jak je vůbec možné, že tu stále jako Češi jsme a existujeme, mluvíme vlastním jazykem a máme svůj vlastní samostatný (a demokratický) stát. Naše cesta dějinami totiž nebyla ani zdaleka jednoduchá a mnohokrát jsme byli jen krůček od toho, abychom z mapy Evropy úplně zmizeli.

V první části práce jsem se zabývala úplným začátkem naší historie. Fascinovalo mě, jak Přemyslovci dokázali náš stát vydupat z ničeho a vytáhnout ho na vrchol tehdejší Evropy. Období Karla IV. vnímám jako velmi významné období, kdy česká země nebyla jen malou tečkou v srdci Evropy, ale skutečným centrem veškerého dění. Je to důkaz, že když Češi chtějí, dokážou velké věci.

Poté ale přišly těžší, temnější chvíle našich dějin. Husitství nás sice naplnilo hrdostí na vlastní pravdu, ale zároveň nás na dlouho izolovalo od zbytku Evropy. Bitva na Bílé hoře pro mě osobně při studiu zdrojů představovala asi nejsmutnější moment. Je to bod, kde jsme na dlouhá staletí ztratili vlastní elitu a svobodu rozhodování. Právě tady je vidět, jak křehká státnost může být. O to více jsem vděčná za to, že proběhlo národní obrození, protože bez tohoto sledu událostí bych tuto ročníkovou práci nepsala v češtině, ale v němčině.

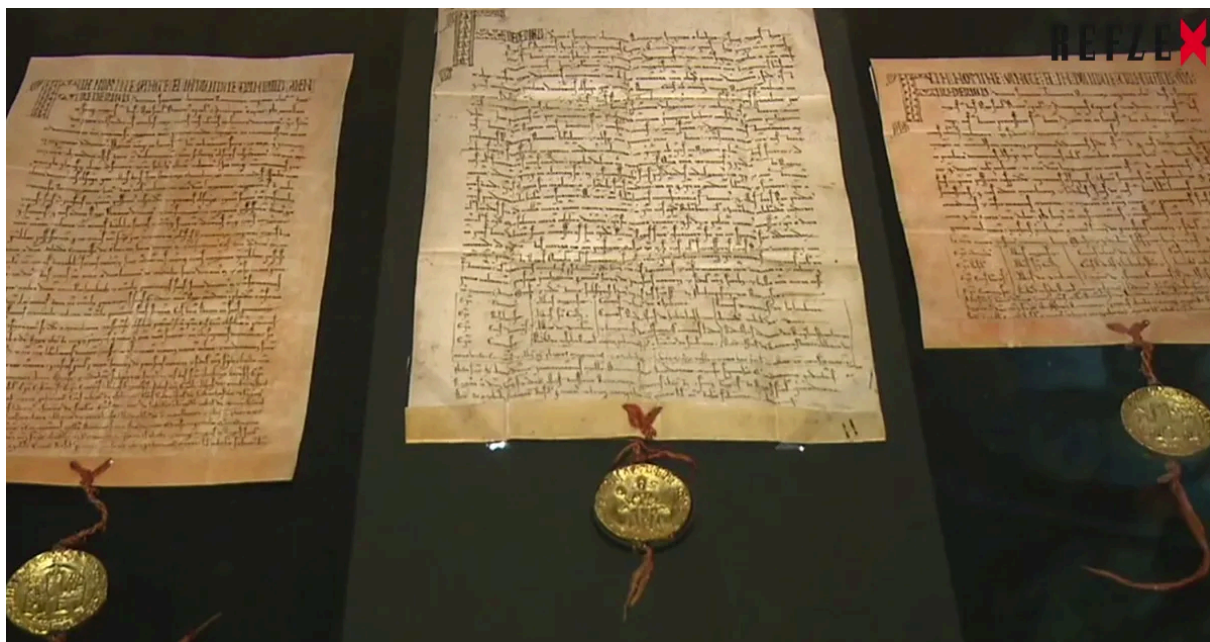
Z mého pohledu nejdůležitějším obdobím české historie je jednoznačně 20. století, proto jsem mu věnovala největší část práce. Je klíčové pro pochopení toho, jací jsme dnes. Během tohoto století proběhla spousta konfliktů a událostí, které Čechy navždy poznamenaly, ať už v dobrém, či zlém. Obrovské nadšení z vlastního státu v roce 1918 vystřídalo za 20 let velké zklamání v podobě Mnichovské dohody a druhé světové války – období restrikcí a strachu. Pouhé tři roky svobody nám pak opět někdo sebral, tentokrát Sověti v podobě komunistického totalitního režimu, který zde trval více než 40 let. Při popisu roku 1968 a následné normalizace mi došlo, jak moc tyto události pokřivily charakter národa. Nutnost žít dvojitý život, bát se říct svůj názor a rezignovat na veřejné dění, to jsou věci, které v naší společnosti cítím v určité formě dodnes.

Pak ale nastala sametová revoluce, která do naší země přinesla naději a demokracii. I když devadesátá léta – i z vyprávění mojí maminky – byla krušná, byla potřeba. Po 40 letech zákazů se najednou mohlo cestovat, volně pracovat a podnikat. Ale hlavně jsme měli

demokracii, demokratické volby a demokratický stát, který přetrvává dodnes a doufám, že dále přetrvávat bude.

8. Obrazová příloha

Obr. 1 – Zlatá bula sicilská

Obr. 2 – Karlštejn

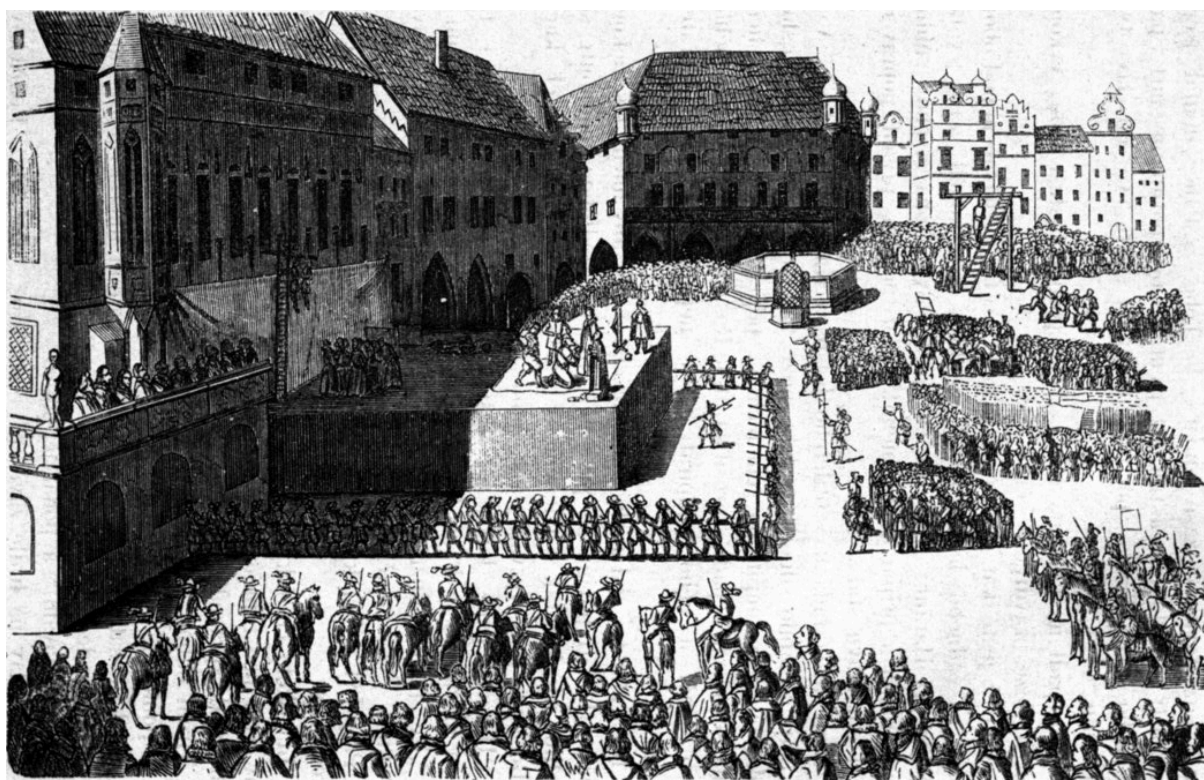
Obr. 3 – Katedrála sv. Víta, Václava a Vojtěcha na Pražském hradě

Obr. 4 – Karlův most

Obr. 5 – Poprava 27 českých pánů

Obr. 6 – Tři národní obrozenci (zleva: Božena Němcová, Karel Hynek Mácha, František Ladislav Čelakovský)

Obr. 7 – Stříbrný dvouocasý lev na červeném pozadí

Obr. 8 – Sokolský kroj

Obr. 9 – Zleva: Tomáš Garrigue Masaryk, Milan Rostislav Štefánik, Edvard Beneš

Obr. 10 – Podpis Mnichovské dohody

Obr. 11 – Auto Reinharda Heydricha po atentátu

Obr. 12 – Vazební fotografie Milady Horákové

Obr. 13 – Tuzex

Obr. 14 – Invaze vojsk Varšavské smlouvy do Československa 1968

Obr. 16 – Jan Palach

Obr. 17 – Protesty po MS v ledním hokeji 1969

Obr. 18 – Sametová revoluce

Obr. 19 – Václav Havel zvolen prezidentem

9. Seznam použitých zdrojů a literatury

Literatura:

ČELOVSKÝ, Bořivoj, 1999. Mnichovská dohoda 1938. Šenov u Ostravy: Tilia. ISBN 80-86101-19-9.

LEŽÁK, Zdeněk, 2019. Sametová revoluce. Praha: Edika. ISBN 978-80-266-1478-4.

PEROUTKA, Ferdinand, 2003. Budování státu: I. - Rok 1918. Praha: Academia. ISBN 80-200-1095-5.

TŘEŠTÍK, Dušan, 1997. Počátky Přemyslovců: vstup Čechů do dějin (530–935). Praha: Nakladatelství Lidové noviny. ISBN 80-7106-138-7.

Elektronické zdroje:

ANÝŽ, Roman. Český stát ve středověku. Online. <https://romananyz.cz/>. Dostupné z: <https://romananyz.cz/cesky-stat-ve-stredoveku/>. [cit. 2026-04-12].

Bakalářská práce – Archive. Online. <https://is.muni.cz/>. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/iqwaz/Bakalarska_prace_Archive.pdf. [cit. 2026-04-12].

Bitva na Bílé hoře: co k ní vedlo a opravdu po ní přišla doba temna? Online. <https://www.ceskykralovskyinstitut.cz/>. 2023. Dostupné z: <https://www.ceskykralovskyinstitut.cz/bitva-na-bile-hore-co-k-ni-vedlo-a-opravdu-po-ni-prisl-a-doba-temna/>. [cit. 2026-04-12].

Bitva na Bílé hoře. Online. <https://www.bellum.cz/>. Dostupné z: <https://www.bellum.cz/bitva-na-bile-hore.html>. [cit. 2026-04-12].

České dějiny od středověku po novověk. Online. <https://www.jsns.cz/>. Dostupné z: <https://www.jsns.cz/lekce/2196885-ceske-dejiny-od-stredoveku-po-novovek>. [cit. 2026-04-12].

České země ve středověku. Online. <https://www.memento-historia.cz/>. Dostupné z: <https://www.memento-historia.cz/clanky/stredovek/ceske-zeme>. [cit. 2026-04-12].

Český stát ve vrcholném středověku. Online. <https://www.unium.cz/>. Dostupné z: <https://www.unium.cz/materialy/0/0/cesky-stat-ve-vrcholnem-stredoveku-m23610-p1.html>. [cit. 2026-04-12].

Čs. letci. Online. <https://www.rafaci.cz/>. Dostupné z: https://www.rafaci.cz/?sekce1=cs_letci. [cit. 2026-04-12].

Den, kdy byla podepsána Mnichovská dohoda (30. září). Online. <https://www.slavne-dny.cz/>. Dostupné z: <https://www.slavne-dny.cz/episode/759915/den-kdy-byla-podepsana-mnichovska-dohoda-30-zari>. [cit. 2026-04-12].

Detail. Online. <https://www.mo.gov.cz/>. Dostupné z: <https://www.mo.gov.cz/scripts/detail.php?id=6752>. [cit. 2026-04-12].

Diplomová práce zcu.cz. Online. <https://dspace.zcu.cz/>. Dostupné z: <https://dspace.zcu.cz/bitstreams/1e14d550-cf19-4a0a-9f72-72083dc1dead/download>. [cit. 2026-04-12].

Doba nesvobody 1938-1945. Online. <https://www.ustrcr.cz/>. Dostupné z: <https://www.ustrcr.cz/uvod/doba-nesvobody-1938-1945/tri-osudove-breznove-dny-14-16-brez-en-1939/>. [cit. 2026-04-12].

Doba temna? Doba pobělohorská je spojována s celospolečenským úpadkem, dala ale vzniknout i unikátním památkám. Online. <https://strednicechy.rozhlas.cz/>. Dostupné z: <https://strednicechy.rozhlas.cz/doba-temna-doba-pobelohorska-je-spojovana-s-celospolecensky-upadkem-dala-ale-9071426>. [cit. 2026-04-12].

Doba temna. Online. <https://edu.ceskatelevize.cz/>. Dostupné z: <https://edu.ceskatelevize.cz/okruh/doba-temna>. [cit. 2026-04-12].

Druhá světová válka (1939-1945). Online. <https://kramerius.lib.cas.cz/>. Dostupné z: [https://kramerius.lib.cas.cz/search?keywords=druh%C3%A1%20sv%C4%9Btov%C3%A1%20v%C3%A1lka%20\(1939-1945\)](https://kramerius.lib.cas.cz/search?keywords=druh%C3%A1%20sv%C4%9Btov%C3%A1%20v%C3%A1lka%20(1939-1945)). [cit. 2026-04-12].

Druhá světová válka: československý protifašistický odboj z pohledu veřejného mínění. Online. <https://www.soc.cas.cz/>. Dostupné z: <https://www.soc.cas.cz/cz/publikace/druha-svetova-valka-ceskoslovensky-protifasisticky-odboj-z-pohledu-verejneho-mineni>. [cit. 2026-04-12].

Druhá světová válka. Online. <https://digilib.phil.muni.cz/>. Dostupné z: <https://digilib.phil.muni.cz/en/taxonomy/term/12598>. [cit. 2026-04-12].

Druhá světová válka. Online. <https://statnisluzba.mo.gov.cz/>. Dostupné z: <https://statnisluzba.mo.gov.cz/sites/statnisluzba/files/2024-11/druha-svetova-valka.pdf>. [cit. 2026-04-12].

Genocida českých Židů. Online. <https://www.holocaust.cz/>. Dostupné z: <https://www.holocaust.cz/zdroje/odborne-a-dalsi-texty/genocida-ceskych-zidu/>. [cit. 2026-04-12].

Husitství. Online. <https://encyklopedie.soc.cas.cz/>. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Husitstv%C3%AD>. [cit. 2026-04-12].

Husitství. Online. <https://husitstvi.cz/>. Dostupné z: <https://husitstvi.cz/>. [cit. 2026-04-12].

Invaze 21. srpna 1968 přivedla do Československa skoro půlmilionovou armádu. Online. <https://mocr.mo.gov.cz/>. Dostupné z: <https://mocr.mo.gov.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/invaze-21--srpna-1968-privedla-do-ceskoslovenska-skoro-pulmilionovou-armadu-237954/>. [cit. 2026-04-12].

Jak české národní obrození formovalo český národ. Online. <https://budejovice.rozhlas.cz/>. Dostupné z: <https://budejovice.rozhlas.cz/jak-ceske-narodni-obrozeni-formovalo-cesky-narod-8931429>. [cit. 2026-04-12].

K 1. 1. 1993 se Československo rozpadlo na dva samostatné státy. Online. <https://www.ceskatelevize.cz/>. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10195164142-vypravej/13547-ve-stopach-doby/7347-k-1-1-1993-se-ceskoslovensko-rozpadlo-na-dva-samostatne-staty/>. [cit. 2026-04-12].

Každodenní život v komunistickém Československu. Online. <https://www.narodnikronika.cz/>. Dostupné z: <https://www.narodnikronika.cz/Listovat-kronikou/Kazdodenni-zivot-v-komunistickem-Ceskoslovensku>. [cit. 2026-04-12].

Každodenní život. Online. <https://www.ustrcr.cz/>. Dostupné z: https://www.ustrcr.cz/wp-content/uploads/2017/10/Kazdodenni-zivot_pdf.pdf. [cit. 2026-04-12].

Komunismus_v_Ceskoslovensku.pdf. Online. <https://is.jabok.cz/>. Dostupné z: https://is.jabok.cz/el/jabok/leto2013/S5072/um/Komunismus_v_Ceskoslovensku.pdf. [cit. 2026-04-12].

Konec Československa a druhá světová válka. Online. <https://www.myjmetonevzdali.cz/>. Dostupné z: <https://www.myjmetonevzdali.cz/temata/konec-ceskoslovenska-a-druha-svetova-valka/>. [cit. 2026-04-12].

Leden 1993 - Rozpad Československa a vznik samostatné České republiky. Online. <https://mzv.gov.cz/>. Dostupné z: https://mzv.gov.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/historie_a_osobnosti_ceske_diplomacie/leden_1993_rozpad_ceskoslovenska_a_vznik.html. [cit. 2026-04-12].

Místa Paměti národa. Online. <https://www.mistapametinaroda.cz/>. Dostupné z: <https://www.mistapametinaroda.cz/?lc=cs&id=125>. [cit. 2026-04-12].

Mnichovská dohoda. Online. <https://pages.pedf.cuni.cz/>. Dostupné z: <https://pages.pedf.cuni.cz/kddd/files/2015/03/Mnichovsk%C3%A1-dohoda.pdf>. [cit. 2026-04-12].

Náboženská situace v 16. a 17. století. Online. <http://www.asud.cz/>. Dostupné z: <http://www.asud.cz/valek.htm>. [cit. 2026-04-12].

Náboženská situace v 16.-17. století v Čechách. Online. <https://www.ptejteseknihovny.cz/>. Dostupné z: <https://www.ptejteseknihovny.cz/dotazy/nabozenska-situace-v-16-17-stoleti-v-cechach>. [cit. 2026-04-12].

Náboženská situace_elearning.pdf. Online. <https://is.muni.cz/>. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/phil/jaro2013/HIA108b/um/Naboz_situace_elearning.pdf. [cit. 2026-04-12].

Národní obrození. Online. <https://edu.ceskatelevize.cz/>. Dostupné z: <https://edu.ceskatelevize.cz/namet/narodni-obrozeni>. [cit. 2026-04-12].

Nástup komunismu a padesátá léta. Online. <https://www.myjmetonevzdali.cz/>. Dostupné z: <https://www.myjmetonevzdali.cz/temata/nastup-komunismu-a-padesata-leta/>. [cit. 2026-04-12].

Nástup komunistické totality v Československu. Online. [Http://abicko.avcr.cz/](http://abicko.avcr.cz/). 2008.

Dostupné z:

<http://abicko.avcr.cz/2008/2/04/nastup-komunisticke-totality-v-ceskoslovensku.html>. [cit. 2026-04-12].

NĚMEC, Václav a ČÍŽEK, Tomáš. České národní probuzení. Online.

[Https://www.dejepis.com/](https://www.dejepis.com/). © 1997 - 2026. Dostupné z:

<https://www.dejepis.com/ucebnice/ceske-narodni-probuzeni/>. [cit. 2026-04-12].

NĚMEC, Václav a ČÍŽEK, Tomáš. České země za husitské revoluce. Online.

[Https://www.dejepis.com/](https://www.dejepis.com/). © 1997 - 2026. Dostupné z:

<https://www.dejepis.com/ucebnice/ceske-zeme-za-husitske-revoluce/>. [cit. 2026-04-12].

NĚMEC, Václav a ČÍŽEK, Tomáš. Československo za druhé světové války. Online.

[Https://www.dejepis.com/](https://www.dejepis.com/). © 1997 - 2026. Dostupné z:

<https://www.dejepis.com/kapitola/ceskoslovensko-za-druhe-svetove-valky/>. [cit. 2026-04-12].

NĚMEC, Václav a ČÍŽEK, Tomáš. Formování československého státu 1918-1921. Online.

[Https://www.dejepis.com/](https://www.dejepis.com/). © 1997 - 2026. Dostupné z:

<https://www.dejepis.com/ucebnice/formovani-ceskoslovenskeho-statu-1918-1921/>. [cit.

2026-04-12].

NĚMEC, Václav a ČÍŽEK, Tomáš. Počátky českého státu. Online. [Https://www.dejepis.com/](https://www.dejepis.com/).

© 1997 - 2026. Dostupné z: <https://www.dejepis.com/ucebnice/pocatky-ceskeho-statu/>. [cit.

2026-04-12].

NĚMEC, Václav a ČÍŽEK, Tomáš. Pražské jaro 1968. Online. [Https://www.dejepis.com/](https://www.dejepis.com/). ©

1997 - 2026. Dostupné z:

<https://www.dejepis.com/ucebnice/60-leta-v-ceskoslovensku-prazske-jaro-1968/>. [cit.

2026-04-12].

NĚMEC, Václav a ČÍŽEK, Tomáš. Převrat roku 1948 a 50. léta. Online.

[Https://www.dejepis.com/](https://www.dejepis.com/). © 1997 - 2026. Dostupné z:

<https://www.dejepis.com/ucebnice/prevrat-roku-1948-a-50-leta/>. [cit. 2026-04-12].

NĚMEC, Václav a ČÍŽEK, Tomáš. Sametová revoluce a 80. léta. Online.

[Https://www.dejepis.com/](https://www.dejepis.com/). © 1997 - 2026. Dostupné z:

<https://www.dejepis.com/ucebnice/80-leta-sametova-revoluce/>. [cit. 2026-04-12].

NĚMEC, Václav a ČÍŽEK, Tomáš. Středověk a české země. Online.

<https://www.dejepis.com/>. © 1997 - 2026. Dostupné z:

<https://www.dejepis.com/kapitola/stredovek-a-ceske-zeme/>. [cit. 2026-04-12].

NĚMEC, Václav a ČÍŽEK, Tomáš. Vznik Československa. Online.

<https://www.dejepis.com/>. © 1997 - 2026. Dostupné z:

<https://www.dejepis.com/vznik-ceskoslovenska/>. [cit. 2026-04-12].

Osmičkové roky: osudové letopočty českých dějin. Online. <https://www.kudyznudy.cz/>.

Dostupné z:

<https://www.kudyznudy.cz/ceska-nej/historicke/osmickove-roky-osudove-letopocty-ceskych-dejin>. [cit. 2026-04-12].

Památník Lidice. Online. <https://www.lidice-memorial.cz/>. Dostupné z:

<https://www.lidice-memorial.cz/>. [cit. 2026-04-12].

Počátky českého státu. Online. <http://www.antropoweb.cz/>. Dostupné z:

<http://www.antropoweb.cz/cs/pocatky-ceskeho-statu>. [cit. 2026-04-12].

Politické procesy v 50. letech. Online. <https://dspace.zcu.cz/>. Dostupné z:

<https://dspace.zcu.cz/items/31d4c582-d067-408b-917e-0f64ed314523>. [cit. 2026-04-12].

Politické procesy v Československu po únoru 1948 – jejich příprava a charakter. Online.

<https://www.muzeum20stoleti.cz/>. Dostupné z:

<https://www.muzeum20stoleti.cz/politicke-procesy-v-ceskoslovensku-po-unoru-1948-jejich-priprava-a-charakter/>. [cit. 2026-04-12].

Politické procesy. Online. <https://www.nacr.cz/>. Dostupné z:

<https://www.nacr.cz/verejnost/badatelna/digitalni-badatelna/politicke-procesy>. [cit.

2026-04-12].

Poprava 27 českých pánů. Většina mrtvých ale byla z řad pražského měšťanstva. Online.

<https://plus.rozhlas.cz/>. Dostupné z:

<https://plus.rozhlas.cz/poprava-27-ceskych-panu-vetsina-mrtvych-ale-byla-z-rad-prazskeho-mestanstva-8527082>. [cit. 2026-04-12].

Pražské jaro. Online. <https://www.myjsmetonevzdali.cz/>. Dostupné z:

<https://www.myjsmetonevzdali.cz/temata/prazske-jaro-a-okupace/prazske-jaro/>. [cit.

2026-04-12].

Rok 1968. Online. <https://iforum.cuni.cz/>. Dostupné z:

<https://iforum.cuni.cz/iforum-5993.html>. [cit. 2026-04-12].

Rozčtvrcená těla po celé Praze. Tak skončila poprava 27 českých pánů. Online.

<https://www.memento-historia.cz/>. Dostupné z:

<https://www.memento-historia.cz/clanek/444/rozctvrcena-tela-po-cele-praze-tak-skoncila-poprava-27-ceskych-panu>. [cit. 2026-04-12].

Rozpad ČSFR: Většina lidí si ho nepřála. Online. <https://www.em.muni.cz/>. Dostupné z:

<https://www.em.muni.cz/tema/3272-rozpad-csfr-vetsina-lidi-si-ho-neprala>. [cit. 2026-04-12].

Sametová revoluce v Československu. Online. <https://www.pametnaroda.cz/>. Dostupné z:

<https://www.pametnaroda.cz/cs/sametova-revoluce-v-ceskoslovensku>. [cit. 2026-04-12].

Sametová revoluce. Online. <https://svobodanenisamozrejmost.cz/>. Dostupné z:

<https://svobodanenisamozrejmost.cz/sametova-revoluce>. [cit. 2026-04-12].

Socialismus s lidskou tváří. Online. <https://historie.lusa.cz/>. Dostupné z:

<https://historie.lusa.cz/obnovene-ceskoslovensko/socialismus-s-lidskou-tvari/>. [cit. 2026-04-12].

Soudobé dějiny. Online. <https://sd.usd.cas.cz/>. Dostupné z:

<https://sd.usd.cas.cz/pdfs/sod/2000/04/09.pdf>. [cit. 2026-04-12].

Srpen 1968: Chronologie. Online. <https://www.ustrcr.cz/>. Dostupné z:

<https://www.ustrcr.cz/uvod/rok-1968-na-webu-ustr/srpen-1968/srpen-1968-chronologie/>. [cit. 2026-04-12].

Srpen 1968: Oběti okupace. Online. <https://www.ustrcr.cz/>. Dostupné z:

<https://www.ustrcr.cz/uvod/rok-1968-na-webu-ustr/srpen-1968/obeti-okupace/>. [cit. 2026-04-12].

Staletá Praha. Online. <https://staletapraha.cz/>. Dostupné z:

<https://staletapraha.cz/pdfs/pha/1984/01/01.pdf>. [cit. 2026-04-12].

Státní symboly ČR: Jejich historie a význam. Online. <https://www.ustavprava.cz/>. Dostupné

z: <https://www.ustavprava.cz/blog/2017/07/statni-symboly-cr-jejich-historie-a-vyznam/>. [cit. 2026-04-12].

Únor 1948 v Československu. Online. <https://www.usd.cas.cz/>. Dostupné z: <https://www.usd.cas.cz/publikace/unor-1948-v-ceskoslovensku-nastup-komunisticke-totality-a-promeny-spolecnosti/>. [cit. 2026-04-12].

Veliké theatrum v městě pražském: Jak probíhala poprava 27 českých pánů. Online. <https://www.stoplusjednicka.cz/>. Dostupné z: <https://www.stoplusjednicka.cz/velike-theatrum-v-meste-prazskem-jak-probihala-poprava-27-ceskych-panu>. [cit. 2026-04-12].

Vpád vojsk Varšavské smlouvy. Online. <https://www.myjsmetonevzdali.cz/>. Dostupné z: <https://www.myjsmetonevzdali.cz/temata/prazske-jaro-a-okupace/vpad-vojsk-varsavske-smlouvy/>. [cit. 2026-04-12].

Vysokoškolské práce. Online. <https://dspace.cuni.cz/>. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/43811>. [cit. 2026-04-12].

Výstava 370. Online. <https://www.muzeumprahy.cz/>. Dostupné z: <https://www.muzeumprahy.cz/file/370>. [cit. 2026-04-12].

Vývoj českého území. Online. <https://vlast.cz/>. Dostupné z: <https://vlast.cz/vyvoj-ceskeho-uzemi/>. [cit. 2026-04-12].

Vývoj českých symbolů. Online. <https://vlast.cz/>. Dostupné z: <https://vlast.cz/vyvoj-ceskych-symbolu/>. [cit. 2026-04-12].

Vznik Československa 28. říjen 1918. Online. <https://cesky.radio.cz/>. Dostupné z: <https://cesky.radio.cz/cz/static/vznik-ceskoslovenska-28-rijen-1918>. [cit. 2026-04-12].

Vznik Československa: Od zrození až k rozpadu. Online. <https://www.ceskykralovskyinstitut.cz/>. Dostupné z: <https://www.ceskykralovskyinstitut.cz/vznik-ceskoslovenska-od-zrozeni-az-k-rozpadu/>. [cit. 2026-04-12].

Zemské sněmy v pobělohorské době. Online. <https://edu.ceskatelevize.cz/>. Dostupné z: <https://edu.ceskatelevize.cz/video/7500-zemske-snemy-v-pobelohorske-dobe>. [cit. 2026-04-12].

30 let od sametové revoluce: jak jsme žili za socialismu. Online. <https://www.kudyznudy.cz/>. Dostupné z:

<https://www.kudyznudy.cz/aktuality/30-let-od-sametove-revoluce-jak-jsme-zili-za-soci>. [cit. 2026-04-12].

380 let od popravy českých pánů. Online. <https://cesky.radio.cz/>. Dostupné z: <https://cesky.radio.cz/380-let-od-popravy-ceskych-panu-8039808>. [cit. 2026-04-12].

Zdroje obrázků:

Zlatá bula sicilská (Obr. 1). Online. <https://1884403144.rsc.cdn77.org/>. Dostupné z: <https://1884403144.rsc.cdn77.org/foto/zivoty-slavnych-mall-tv-zlata-bula-sicilska-premysl-otakat-i/MTIwMHg2MzAvZmlsdGVyczpub191cHNjYWxlKDEpOndhdGVybWFyayhodHRwcZovL2ltZy5jbmNlbnRlci5jei9kaXN0L2Fzc2V0cy9yZWZsZXgvd2F0ZXJtYXJrLXJlZmxleC5wbmcsLTEwLDEwLDApL2ltZw/6572018.jpg>. [cit. 2026-04-12].

Hrad Karlštejn (Obr. 2). Online. <https://cdn.kudyznudy.cz/>. Dostupné z: <https://cdn.kudyznudy.cz/files/92/9297a955-e977-4a7b-89d6-f1962784aed2.webp>. [cit. 2026-04-12].

Katedrála (Obr. 3). Online. <https://cdn.kudyznudy.cz/>. Dostupné z: <https://cdn.kudyznudy.cz/files/92/9297a955-e977-4a7b-89d6-f1962784aed2.webp>. [cit. 2026-04-12].

Karlův most (Obr. 4). Online. <https://www.dejepis.com/>. Dostupné z: <https://www.dejepis.com/wp-content/uploads/2024/12/martin-krchnacek-OyocpMCR0U-un-splash-scaled.jpg>. [cit. 2026-04-12].

Poprava 27 českých pánů (Obr. 5). Online. <https://upload.wikimedia.org/>. Dostupné z: <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/2d/27p.png>. [cit. 2026-04-12].

Národní obrození (Obr. 6). Online. <https://encrypted-tbn0.gstatic.com/>. Dostupné z: <https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcTh278hPHpn0RAr4rKGwOxv6JgITHiVytinyQ&s>. [cit. 2026-04-12].

Státní znak s lvem (Obr. 7). Online. <https://upload.wikimedia.org/>. Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/20/Small_coat_of_arms_of_the_Czech_Republic.svg. [cit. 2026-04-12].

Sokolský kroj (Obr. 8). Online. <https://www.abczech.cz/>. Dostupné z: <https://www.abczech.cz/img/Sokolsky-kroj-PO1100-7035326.jpg>. [cit. 2026-04-12].

Masaryk, Beneš a Štefánik (Obr. 9). Online. <https://cdn.postoj.sk/>. Dostupné z: <https://cdn.postoj.sk/201709/conversions/original.webp>. [cit. 2026-04-12].

Mnichovská dohoda (Obr. 10). Online. <https://hlidacipes.org/>. Dostupné z: <https://hlidacipes.org/src/uploads/2019/10/profimedia-0147345770.jpg>. [cit. 2026-04-12].

Atentát na Heydricha (Obr. 11). Online. <https://upload.wikimedia.org/>. Dostupné z:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/27/Bundesarchiv_Bild_146-1972-039-44_%2C_Heydrich-Attentat.jpg. [cit. 2026-04-12].

Milada Horáková (Obr. 12). Online. <https://upload.wikimedia.org/>. Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/7/71/Vazebn%C3%AD_fotografie_Milady_Hor%C3%A1kov%C3%A9.jpg/1280px-Vazebn%C3%AD_fotografie_Milady_Hor%C3%A1kov%C3%A9.jpg. [cit. 2026-04-12]. Tuzex (Obr. 13). Online. <https://g.denik.cz/>. Dostupné z: <https://g.denik.cz/46/89/tuzex-plzensko-03.jpg>. [cit. 2026-04-12].

Srpen 1968 (Obr. 14). Online. <https://cdn.i0.cz/>. Dostupné z: <https://cdn.i0.cz/graphics/public-data/07/83/fec288ca10ce61a07803f24797c30783/ukol.108.jpg>. [cit. 2026-04-12].

Mistrovství světa v hokeji 1969 (Obr. 15). Online. <https://1884403144.rsc.cdn77.org/>. Dostupné z: <https://1884403144.rsc.cdn77.org/foto/ms-v-hokeji-mistrovstvi-sveta-cssr-sssr-1969/MTIwMHg2NzUvZmlsdGVyc2pub191cHNjYWxIKDEpL2ltZw/5628175.jpg>. [cit. 2026-04-12].

Pamětní deska Jana Palacha (Obr. 16). Online. <https://suz.vse.cz/>. Dostupné z: https://suz.vse.cz/wp-content/uploads/palach_deska.jpg. [cit. 2026-04-12].

Sametová revoluce (Obr. 17). Online. <https://rome.czechcentres.cz/>. Dostupné z: https://rome.czechcentres.cz/img/http/czechcentres.cz/rome/blog_posts/026_v_revoluce_v_cestoslovensku_7ebed3fbf9_0se5d7sqh.jpg/52295c1037e65320fd1bc6967e3bc9ff.jpg. [cit. 2026-04-12].

Václav Havel (Obr. 18). Online. <https://www.vhu.cz/>. Dostupné z: https://www.vhu.cz/wp-content/uploads/2024/11/Havel-zvolen-prezidentem_22.jpg. [cit. 2026-04-12].